

Бердянський державний педагогічний університет

Кафедра соціальних комунікацій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри

Мельникова Ю.О.
“30” серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів першого (бакалаврський) рівня вищої освіти

Основи журналістики
(назва навчальної дисципліни)
Спеціальність 061 Журналістика
(шифр і назва спеціальності)
Освітньо-професійна програма Журналістика
(назва освітньої програми)
Спеціалізація _____
(назва спеціалізації)
Факультет філології та соціальних комунікацій
(назва факультету)

Бердянськ, 2019

Робоча програма *Основи журналістики* для здобувачів вищої освіти спеціальності
061 Журналістика
(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійної програми *Журналістика*

Розробники: кандидат філологічних наук, доцент Кондакова Л. О.

(вказати авторів, боні посади, наукові ступені та інші звання)

Робочу програму погоджено проектною групою освітньо-професійної програми
«Журналістика» та схвалено на засіданні кафедри *соціальних комунікацій*
від "30" серпня 2019 року (протокол № 2)

Завідувач кафедри соціальних комунікацій _____ (Ю. О. Мельнікова)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми _____ (Ю. О. Мельнікова)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 06 Журналістика (кодифікатор) Спеціальність 061 Журналістика (кодифікатор)	Вибіркова	
Модулів – 3	Освітньо-професійна програма: Журналістика	Рік підготовки	
Змістових модулів – 6		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Мова навчання: українська		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		18 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		54 год.	82 год.
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю:			
екзамен		екзамен	

Примітка.
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 40% до 60%.
для заочної форми навчання – 10% до 90%.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни *Основи журналістики* є сформувати сучасне уявлення про журналістику, її професійні засади, майстерність журналіста, зв'язок журналістики з іншими гуманітарними дисциплінами, а також усвідомити специфіку професії журналіста серед інших інформаційно-творчих, соціально орієнтованих професій.

Основними завданнями вивчення дисципліни *Основи журналістики* є:

- ознайомити студентів з журналістською професією, її роллю в суспільстві;
- сформувати поняття про основні концепції і напрямки сучасного журналістикознавства;
- сформувати розуміння журналістики як розгалуженої системи;
- окреслити історичні тенденції розвитку форм і методів подачі матеріалів, еволюції жанрів;
- визначити значення, місце і роль журналістики в суспільстві, її участь в суспільних перетвореннях, з'ясувати правові та морально-етичні засади журналістської діяльності.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми:

№ з/п	Програмні компетентності	Компетентності	Результати навчання
1.	Загальні	<p>ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.</p>	<p>ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.</p> <p>ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.</p> <p>ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.</p> <p>ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні</p>

2.	Фахові	ФК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.	акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.
----	--------	---	---

* На кожну дисципліну обсягом до 5 кредитів ЕКТС обирають 2-3 компетенції з освітньо-професійної програми (профілю програми), обсягом до 10 кредитів – 3-4 компетенції, але не більше 4.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Журналістика: загальні поняття та характеристики

Тема 1. Загальні поняття про журналістику. Журналістика як наукова дисципліна, ремесло, професійна діяльність, наука (журналістикознавство), мистецтво. Журналістикознавство у філологічній парадигмі. Журналістикознавство у парадигмі соціальних комунікацій.

Тема 2. Журналістика як система засобів масової інформації. Визначення термінів «журналістика», «журналізм». Об'єкт і предмет журналістики та курсу «Основи журналістики». Журналістика як система. Особливості професії журналіста. Система засобів масової інформації: сучасний стан і тенденції розвитку.

Тема 3. Журналістика як масово-інформаційна діяльність. Поняття «масова інформація» та його особливості. Перетворення в журналістиці наукових, професійних, художніх та індивідуальних повідомлень на масову інформацію. Новина та її атрибути. Позитивні й негативні аспекти професії журналіста. Особисті якості журналіста і їх вплив на журналістський текст. Роль фахової освіти для журналіста в сучасному медіа-середовищі. Критерії професіоналізму в журналістиці.

Змістовий модуль 2. Журналістика в системі суспільних інститутів

Тема 4. Журналістика в інформаційному просторі. Зміст поняття «інформаційний простір». Масово-комунікаційні засоби журналістики. Інфраструктура засобів масової інформації. Специфіка діяльності інформаційної структури. Специфіка діяльності технічної інфраструктури. Специфіка діяльності організаційно-управлінської інфраструктури. Специфіка діяльності кадрової інфраструктури. Змістові особливості національного інформаційного простору і його парадокси.

Тема 5. Журналістика в системі соціальних інститутів. Система соціальних інститутів. Журналістика як галузь суспільно-політичної діяльності. Державна політика в галузі ЗМІ. Міжнародне правове регулювання діяльності журналіста. Глобалізація і медіа, виникнення єдиного світового інформаційного простору. Проблема інформаційної безпеки в Україні та світі.

Змістовий модуль 3. Основи журналістської діяльності

Тема 6. Свобода слова і журналістська діяльність. Загальне розуміння свободи. Поняття про свободу преси. Цензура як вияв недемократичності державної політики.

Тема 7. Соціальна позиція журналіста. Гуманізм як філософська категорія. Гуманізм і журналістика. Гуманізм та його засади у журналістській діяльності. Поняття соціальної позиції в журналістиці. Поняття принципів у журналістиці. Специфіка принципів журналістики: а) гуманізм, народність і масовість як синтез вимог до журналістської діяльності; б) патріотизм як захист інтересів своєї країни і народу. Космополітизм в) національна гордість й інтернаціоналізм – знайомство читача з країною та світом; г) демократизм та його аспекти. Специфіка принципів журналістської діяльності: а) оперативність як професійна здатність журналіста; б) об'єктивність; в) правдивість та адекватність картини світу; г) актуальність; г) аргументованість; д) коректність; е) плюралізм.

Змістовий модуль 4. Функції журналістики та її дієвість для суспільства

Тема 8. Загальні та спеціальні функції журналістики. Поняття функцій в журналістиці. Загальна характеристика функцій журналістики. Функційне призначення журналістики. Варіативність тлумачення функцій журналістики у вітчизняному та зарубіжному журналістознавстві: а) концепція В. Гагемана; б) концепція Ф. Бонда; в) концепція В. Владимірова; г) концепція В. Ворошилова, д) концепція С. Корконосенка, е) концепція І. Михайлина, е) концепція А. Москаленка, ж) концепція Є. Прохорова. Основні функції журналістики: інформаційна та формування громадської думки. Спеціальні та соціально-психологічні функції журналістики. Поняття про «парасоціальну взаємодію».

Тема 9. Дієвість та ефективність журналістики. Поняття про соціальну позицію журналіста і її принципи. Журналістська деонтологія. Специфіка впливу журналістських матеріалів на аудиторію. Ефективність і дієвість журналістики.

Змістовий модуль 5. Творча основа журналістики

Тема 10. Журналістика як творча діяльність. Професійні обов'язки журналіста: сутність, специфіка. Журналістський твір: зміст і форма. Журналістика як творча діяльність. Різні типи мислення в журналістиці. Аналітико-інтегруюча праця сучасного журналіста. Докази й аргументи в журналістиці.

Тема 11. Метод журналістики. Загальні уявлення про метод. Загальнофілософські засади методу журналістики. Три провідні типи мислення людини: художній, науковий і практичний. Провідні ознаки практичного мислення. Журналістика як практичне мислення. Типи та специфіка образності в журналістиці. Докази та аргументи в журналістиці. Синтетичний, універсальний характер журналістики.

Змістовий модуль 6. Методи збирання інформації

Тема 12. Збирання зовнішньої інформації. Методи збирання зовнішньої інформації в журналістиці. Спостереження як метод збирання інформації та його види: відкрите і приховане, включене і невключене. Зовнішнє вивчення і бачення зсередини при методі спостереження. Вивчення документів і джерел як метод збирання інформації. Листи читачів як джерела інформації та робота з ними в редакціях газет. Інтерв'ю як метод збирання інформації. Типи інтерв'ю. Підготовка до інтерв'ю. Правила інтерв'ю.

Тема 13. Збирання внутрішньої інформації. Варіативність підходів до типології інформаційних джерел у журналістиці. Види збереження інформації. Типи й функції основних інформаційних ресурсів для журналіста. Спілкування, спостереження та робота з документами як методи збору інформації в журналістиці.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього		у тому числі				усього		у тому числі			
1	2	л	п	лаб.	інд.	с.р.	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Журналістика: загальні поняття та характеристики												
Тема 1. Загальні поняття про журналістику	4	2	-	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 2. Журналістика як система засобів масової інформації	4	-	2	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 3. Журналістика як масово-інформаційна діяльність	6	2	-	-	-	4	6	2	-	-	-	4
Разом за змістовим модулем 1	14	4	2	-	-	8	14	2	-	-	-	12
Змістовий модуль 2. Журналістика в системі суспільних інститутів												
Тема 4. Журналістика в інформаційному просторі	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Тема 5. Журналістика в системі соціальних інститутів	8	-	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8

Разом за змістовим модулем 2	16	2	4	-	-	10	16	-	-	-	-	16
Усього годин за М 1	30	6	6	-	-	18	30	2	-	-	-	28
Модуль 2												
Змістовий модуль 3. Основи журналістської діяльності												
Тема 6. Свобода слова і журналістська діяльність	6	2	-	-	-	4	6	2	-	-	-	4
Тема 7. Соціальна позиція журналіста	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 3	14	4	2	-	-	8	14	2	-	-	-	12
Змістовий модуль 4. Функції журналістики та її дієвість для суспільства												
Тема 8. Загальні та спеціальні функції журналістики	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
Тема 9. Дієвість та ефективність журналістики	8	-	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 4	16	2	4	-	-	10	16	2	-	-	-	14
Усього годин за М 2	30	6	6	-	-	18	30	4	-	-	-	26
Модуль 3												
Змістовий модуль 5. Творча основа журналістики												
Тема 10. Журналістика як творча діяльність	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 11. Метод журналістики	8	2	2	-	-	4	8	-	-	2	-	6
Разом за змістовим модулем 5	14	4	2	-	-	8	14	-	-	2	-	12
Змістовий модуль 6. Методи збирання інформації												
Тема 12. Збирання зовнішньої інформації	8	-	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 13. Збирання внутрішньої інформації	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 6	16	2	4	-	-	10	16	-	-	-	-	16
Усього годин за М 3	30	6	6	-	-	18	30	-	-	2	-	28
ІНДЗ												
Усього годин	90	18	18	-	-	54	90	6	2	-	-	82

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1.	Журналістика як наукова дисципліна, ремесло, професійна діяльність, наука (журналісткознавство), мистецтво.	2	-
2.	Поняття «масова інформація» та його особливості.	2	2
3.	Змістові особливості національного інформаційного простору і його парадокси.	2	-
4.	Поняття про свободу преси.	2	2
5.	Поняття соціальної позиції в журналістиці. Поняття принципів у журналістиці.	2	-
6.	Загальна характеристика функцій журналістики.	2	-
7.	Професійні обов'язки журналіста: сутність, специфіка.	2	-
8.	Загальні уявлення про метод. Загально філософські засади методу журналістики.	2	2
9.	Типи й функції основних інформаційних ресурсів для журналіста.	2	-
Разом		18	6

6. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1.	Система засобів масової інформації: сучасний стан і тенденції розвитку.	2	-
2.	Інфраструктура засобів масової інформації. Специфіка діяльності інформаційної структури.	2	-
3.	Система соціальних інститутів. Журналістика як галузь суспільно-політичної діяльності.	2	-
4.	Специфіка принципів журналістики: а) гуманізм, народність і масовість як синтез вимог до журналістської діяльності; б) патріотизм як захист інтересів своєї країни і народу.	2	-
5.	Варіативність тлумачення функцій журналістики у вітчизняному та зарубіжному журналісткознавстві: а) концепція В. Гагемана; б) концепція Ф. Бонда; в) концепція В. Владимірова; г) концепція В. Ворошилова; д) концепція С. Корконосенка; е) концепція І. Михайлина; є) концепція А. Москаленка; ж) концепція С. Прохорова.	2	-
6.	Специфіка впливу журналістських матеріалів на	2	-

	аудиторію.		
7.	Типи та специфіка образності в журналістиці. Докази та аргументи в журналістиці.	2	2
8.	Методи збирання зовнішньої інформації в журналістиці.	2	-
9.	Варіативність підходів до типології інформаційних джерел у журналістиці.	2	-
Разом		18	2

7. Темі лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість Годин (заочна)
1.	Тема 1. Загальні поняття про журналістику	2	4
2.	Тема 2. Журналістика як система засобів масової інформації	2	4
3.	Тема 3. Журналістика як масово-інформаційна діяльність	4	4
4.	Тема 4. Журналістика в інформаційному просторі	4	8
5.	Тема 5. Журналістика в системі соціальних інститутів	6	8
6.	Тема 6. Свобода слова і журналістська діяльність	4	4
7.	Тема 7. Соціальна позиція журналіста	4	8
8.	Тема 8. Загальні та спеціальні функції журналістики	4	6
9.	Тема 9. Дієвість та ефективність журналістики	6	8
10.	Тема 10. Журналістика як творча діяльність	4	6
11.	Тема 11. Метод журналістики	4	6
12.	Тема 12. Збирання зовнішньої інформації	6	8
13.	Тема 13. Виготовлення внутрішньої інформації	4	8
Разом		54	82

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені.

10. Методи навчання

Лекція, бесіда, практичні роботи, самостійна робота студентів.

11. Засоби оцінювання

Питання до самоконтролю, реферати, есе, екзамен.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Підсумковий тест (екзамен)	Сума
ЗМ 1		ЗМ 2		ЗМ 3		ЗМ 4		ЗМ 5		ЗМ 6		50	100	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12			Т 13
3	4	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4			4

T1, T2 ... T17 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики		для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
78-89	B	добре	
65-77	C		
58-64	D		
50-57	E	задовільно	
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Тексти лекцій.
2. Плани практичних занять.
3. Плани самостійних занять.

14. Рекомендована література Базова

1. Ахмадулін Е.В. Основи теорії журналістики: учеб. Посібник / Е. В. Ахмадулін. - Ростов н/Д: Феникс, 2009. - 350 с.
2. Лаврик О. В. Основи журналістики: навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності "Журналістика"/О. В. Лаврик. - Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. - 73 с.
3. Михайлін І. Л. Основи журналістики : підручник / І. Л. Михайлін. – 5–те вид., переробл. та допов. – К. : ЦУЛ, 2011. – 496 с.
4. Журналістський факс: газетно-журнальне виробництво : навч. посібник. – 2–ге вид., переробл. і допов. / Т. О. Приступенко, Р. В. Радчик, М. К. Василенко [та ін.]; за ред. В. В. Різуна. – К. : Київський університет, 2012. – 352 с.
5. Прохоров Е. П. Введення в теорію журналістики: учебник для студ. вузів / Е. П. Прохоров. – 8–е изд., испр. – М. : Аспект Пресс, 2011. – 351 с.

6. Кулик О.Д. Основи журналістики : навчальний посібник – Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2014. – 152 с.
7. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики : навч. посібник : в 2 ч. Ч. 1 / Г. І. Назаренко. – К. : НАУ, 2010. – 32 с.
8. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики : навч. посібник : в 2 ч. Ч. 2 / Г. І. Назаренко. – К. : НАУ, 2010. – 64 с.
9. Приступенко Т. О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації : навч. посібник / Т. О. Приступенко. – К. : Знання, 2011. – 351 с.

Допоміжна

10. Инджиев А. А. Универсальный справочник начинающего журналиста / А. А. Инджиев. – Ростов н/Д : Феникс, 2007. – 496 с.
11. Різун В. В. Основи журналістики у відповідях та заувагах / В. В. Різун. – К. : КНУ імені Т. Шевченка, 2004. – 80 с. Балабанов А. В. Занимательное медиапланирование. М.: Рип-холдинг, 2003.
12. Березин В. М. Массовая коммуникация: сущность, каналы, действия. М.: Рип-холдинг, 2003.
13. Бізлілі Ю. М. Словник журналіста: терміни, мас– медіа, постаті / Ю. М. Бізлілі. – Ужгород : Закарпаття, 2007. – 224 с.
14. Гоян О. Я. Комерційне радіомовлення: журналістика і підприємництво в радіоєфірі : монографія / О. Я. Гоян. – К. : Інститут журналістики, 2005. – 319 с.
15. Давтян С. Л. Правовые основы функционирования редакции. М.: Аспект-Пресс, 2002.
16. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / В. Й. Здоровега. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Львів : ПАІС, 2004. – 268 с.
17. Ким М. Н. Технология создания журналистского произведения. СПб.: Изд-во В. А. Михайлова, 2001.
18. Лазутина Г. В. Основы творческой деятельности журналиста: Учебник для вузов. М.: Аспект-Пресс, 2000.
19. Лизанчук В. В. Радіожурналістика: засади функціонування: Підручник. Л.: Вид-во ПАІС, 2000.
20. Міжнародні стандарти забезпечення свободи слова: Зб. публ. К.: Міленіум, 2003.
21. Москаленко А.З. Теорія журналістики: Навчальний посібник. – К.: Ексіб, 2002. – 334 с.
22. Різун В. В. Теорія масової комунікації : підручник для студ. галузі "журналістика та інформація" / В. В. Різун. – К. : Просвіта, 2008. – 260 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Media Sapiens. – Режим доступу: <http://osvita.mediasapiens.ua/>
2. Бібліотека БДПУ.
3. Закон України «Про доступ до публічної інформації». – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-171>

4. Закон України «Про інформацію». – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
5. Комісія з журналістської етики. – Режим доступу: <http://www.cje.org.ua/>
6. Медіатека Інституту філології та соціальних комунікацій (56208).
7. Медіатека кафедри соціальних комунікацій.